

INŻ. LEONARD LEPSZY

PRZEMYSŁ ZŁOTNICZY W POLSCE

KRAKÓW 1933.

WYDAWNICTWO SUBWENCJONOWANE PRZEZ MIN. PRZEM. I HANDLU
NAKŁADEM MIEJSKIEGO MUZEUM PRZEMYSŁOWEGO IMIENIA DRA
ADRIANA BARANIECKIEGO W KRAKOWIE, ULICA SMOLEŃSK NR. 9.

TREŚĆ

(Cyfry oznaczają stronnice).

Przedmowa	3
Badania nad znakami złotniczymi i nad probiernictwem	7
O dziejach probiernictwa	10
Współczesna ustawa probiercza polska	24
Cechy państwowe polskie	33
Cechy podatkowe na zapalniczkach	39
Przepisy o sposobie cechowania	40
Zakres działania urzędów probierczych i orzecznictwo w sprawach karnych	60
Instrukcja dotycząca zagranicznych przesyłek pocztowych . . .	64

DAWNE ZNAKI ZŁOTNICZE WYLICZONYCH MIAST POLSKICH:

Bełz, Biała, Bochnia, Brodnica, Brody, Brzeżany, Bydgoszcz . .	65
Cieszyn, Częstochowa	69
Dobromil, Drohobycz, Dukla	71
Gdańsk: Cechy, pieczęcie i spis złotników	72
Grodno, Grudziądz, Inowrocław, Jasło	96
Kalisz, Kalwaria Zebrzydowska, Kielce	97
Kraków: Pieczęcie, cechy polskie i austriackie, przywileje i ustawy krk., taksy marszałkowskie tudzież spisy złotników krk. . .	98
Krosno, Kruszwica	206
Leszno, Lisko, Lubawa	207
Lublin: Pieczęć, znaki, przywileje, urządzenia cechowe i nazwiska złotników	209
Lwów: Pieczęcie, cechy, statut, znaki kontrolne austriackie i spis nazwisk złotników	223
Łańcut, Łomża, Łuck	246
Myślenice, Nowy Sącz	247
Olkusz, Opoczno	248

Pilica, Pilzno, Pińczów, Pińsk, Piotrków, Płock	249
Poznań: Przywileje, cechy oraz spis mistrzów	252
Przemyśl: Statut cechu złotn., znaki i spis złotników	266
Radom, Rawicz, Rohatyn, Rzeszów	269
Sambor, Sandomierz, Sanok, Stanisławów, Stryj	271
Tarnopol, Tarnów	273
Toruń: Znaki złotnicze, przepisy sejmów pomorskich i spis złotników	275
Warszawa: Pieczęcie i znaki cechowe oraz imienne, ustawy, spis złotników	288
Wieliczka, Wieluń	326
Wilno: Pieczęcie i znaki cechowe, ustawodawstwo i urzędy	326
Zaleszczyki, Zamość, Żółkiew	352
Nieznane z pochodzenia cechy z lat 1789—1806	353
Zmiana i uproszczenie cech polskich urzędów probierczych w r. 1931	354
O cechowaniu starych wyrobów złotniczych	356
Oplaty probiercze	357
Znaki podatkowe na zapalniczkach ze złota i srebra	358

Już po rozpoczęciu druku niniejszej książki Zarząd Funduszu Kultury Narodowej przyznał autorowi, celem uskutecznienia dalszych badań nad tym przedmiotem, zasiłek na podróże w kraju i zagranicą, za co też składam Mu winne podziękowanie.

SPROSTOWANIE.

Na str. 95, wiersze 6—9 od dołu, należy skreślić jakoż B. Łopienno nie był złotnikiem.

Leonard Lepszy (1856 - 1937), inżynier górnik, historyk sztuki. Od 1884 roku pracował jako kontroler w Urzędzie Probierczym w Krakowie, przez wiele lat był jego naczelnikiem. Uchronił wiele cennych dzieł złotniczych od przetopienia, zabiegając by wykupywały je instytucje muzealne. Jednocześnie sam zbierał i klasyfikował znaki złotnicze, w czym pomogło mu bardzo dobre opanowanie rysunku odręcznego. Pierwsze monografie i komunikaty publikował między innymi w *Sprawozdaniach Komisji Historii Sztuki A.U.*, *Pracach Komisji Historii Sztuki*, *Roczniku Krakowskim*. Cały czas metodycznie gromadził materiały dotyczące historii polskiego złotnictwa opierając się na archiwach i własnych prekursorskich badaniach. Ukoronowaniem tej działalności było wydanie w 1933 roku pionierskiej i jedynej tak pełnej monografii *Złotnictwo Polskie*.

Książka zawiera opisy i sposoby znakowania sreber i innych wyrobów złotniczych w miastach będących ośrodkami złotniczymi w dawnej Polsce. Jednocześnie przedstawia bardzo cenny katalog złotników pracujących w miastach polskich od średniowiecza do XIX wieku. Z książki tej z powodzeniem korzystają do dziś historycy złotnictwa, kolekcjonerzy sreber i konserwatorzy dawnych wyrobów artystycznych.

Dzieło L. Lepszego w swej objętości i zawartości merytorycznej jest jedyną tego rodzaju pracą wydaną w Polsce, prezentowaną obecnie czytelnikom jako reprint wydania z 1933 roku.

Wydawnictwo Delikon przygotowuje do druku drugą, nigdy nie publikowaną część pracy L. Lepszego prezentującą dzieje złotnictwa europejskiego.

©Copyright by Wydawnictwo Delikon,
Warszawa 1991

ISBN 83-85143-11-4

Wydawnictwo Delikon
04-691 Warszawa
ul. Paczkowska 40
tel. 12 16 79